

2009. november 26., csütörtök

FAO élelmezésbiztonsági világ-csúcstalálkozója

P7_TA(2009)0102

Az Európai Parlament 2009. november 26-i állásfoglalása a FAO csúcstalálkozójáról és az élelmezésbiztonságról

(2010/C 285 E/11)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az EK-Szerződés 33. cikkére,
 - tekintettel az élelmiszer- és takarmányárak növekedéséről szóló, 2007. október 25-i állásfoglalására,⁽¹⁾ valamint az élelmiszeráraknak az EU-ban és a fejlődő országokban tapasztalt növekedéséről szóló, 2008. május 22-i állásfoglalására⁽²⁾,
 - tekintettel a 2007. november 29-i, „Az afrikai mezőgazdaság előmozdításáról – javaslat az afrikai mezőgazdaság fejlesztésére és az élelmezésbiztonságra” című állásfoglalására⁽³⁾,
 - tekintettel a fejlődő országok gyorsan emelkedő élelmiszeráraihoz kapcsolódó gyorsreagálási eszköz létrehozásáról szóló, 2008. december 16-i 1337/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre⁽⁴⁾,
 - tekintettel a 2009. január 13-i, a közös agrárpolitikáról és a globális élelmezésbiztonságról szóló állásfoglalására⁽⁵⁾,
 - tekintettel az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által közzétett, a 2008–2017-es időszakra vonatkozó mezőgazdasági kitekintésre,
 - tekintettel a mezőgazdasági ismeretekről, tudományról és fejlesztési technológiáról szóló nemzetközi felmérés (IAASTD) ajánlásaira,
 - tekintettel a közös agrárpolitika felülvizsgálatának eredményére,
 - tekintettel a támogatások hatékonyságáról szóló párizsi nyilatkozatra,
 - tekintettel a 2009. november 16–18-án, Rómában tartott FAO élelmezésbiztonsági világ-csúcstalálkozó következtetéseire és az azt követően kiadott nyilatkozatra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel világszinten az Európai Unió a fejlesztési és humanitárius segélyek fő adományozója; mivel ugyanakkor a mezőgazdasági célú hivatalos fejlesztési támogatások (ODA) aránya nemzetközi szinten az 1980-as évek óta folyamatosan csökkent (1980 és 2006 között 17%-ról 3,8%-ra), és ez különösen igaz az Európai Unióból érkező támogatásokra; mivel a természeti erőforrásokra nehezedő, egyre növekvő terhelés mellett az élelmiszerek iránti globális kereslet 2050-re várhatóan megkétszereződik, így szükség van a globális élelmiszer-termelés növelésére,

⁽¹⁾ HL C 263. E, 2008.10.16., 621. o.⁽²⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0229.⁽³⁾ HL C 297. E, 2008.11.20., 201. o.⁽⁴⁾ HL L 354., 2008.12.31., 62. o.⁽⁵⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2009)0006.

2009. november 26., csütörtök

- B. mivel a 2009. évi élelmezési világ-csúcstalálkozó zárónyilatkozata az éhezés felszámolására irányuló erőfeszítések sikertelenségének megfelelő elemzésével, valamint az éhezés elleni küzdelem fokozására irányuló konkrét javaslatokkal egyaránt adós marad; mivel a FAO szerint elegendő lenne évi 30 milliárd euró beruházása ahhoz, hogy garantálható legyen a 2050-re 9 milliárd főre növekvő népesség élelmezésbiztonsága,
- C. mivel az EU továbbra is jelentős élelmiszertermelő, ugyanakkor nagy agárimportőr is, hiszen számos mezőgazdasági termék esetében a megtermelt mennyiség jelentősen elmarad az önellátáshoz szükséges szinttől, mivel a takarmányárak emelkedése növeli a termelés költségeit, ami az állattenyésztésből származó termékek előállításának csökkenését eredményezheti,
- D. mivel az árucikkek árának drámai mértékű ingadozásai a világpiac markáns és rendszeres jellemzőjévé válhatnak; mivel a magasabb élelmiszerárak nem vezetnek automatikusan a mezőgazdasági üzemek nagyobb bevételéhez főleg a mezőgazdasági üzemek gyorsan növekvő bemeneti költségei és a termelői és fogyasztói árak között tapasztalható folyamatosan növekvő árrés miatt,
- E. mivel a világ élelmiszerkészletei rendkívül alacsony szintre csökkentek, míg a II. világháború után egy évre elegendő készlet, 2007-ben csak 57 napra, 2008-ban pedig csupán 40 napra elegendő élelmiszerkészlet állt rendelkezésre,
- F. mivel még az EU-ban is olyan mértékben merültek ki a készletek, hogy a sürgősségi élelmiszer-ellátó program pillanatnyilag még kevesebb kiosztható élelmiszerral rendelkezik; mivel e probléma és a globális pénzügyi válság közvetlen és súlyos következményeként a világ éhezőinek száma a FAO szerint 2009-ben elérte az egymilliárd főt, ami azt jelenti, hogy jelenleg minden hatodik ember alultáplált és krónikus éhínségben szenved,
- G. mivel évente több mint 40 millióan halnak meg éhezés és szegénység következtében, köztük hatpercenként egy gyermek; mivel ezek a fejlemények világszerte forrongásokat és nyugtalanságot váltottak ki, ami tovább csökkenti a világ országainak és régióinak stabilitását; mivel a élelmezési világ-csúcstalálkozón 1996-ban 185 ország képviselője kötelezte el magát az éhezők számának felére történő csökkentésére 2015-ig; mivel a családi gazdálkodók, pásztorok és mezőgazdasági dolgozók a világ népességének több mint felét teszik ki, és ők az éhezés elsődleges áldozatai,
- H. mivel az éghajlatváltozás komoly hatással van a mezőgazdaságra, például a terméshozamok a vízhiány miatt csökkennek, megnehezítve a helyi mezőgazdasági tevékenységeket a legszegényebb országokban,
- I. mivel a fejlődő országokban a mezőgazdaság a munkaerő több mint 70%-ának, számos afrikai országban pedig több mint 80%-ának biztosít foglalkoztatást és megélhetést, és ezért a vidékfejlesztési politika döntő fontosságú a szegénység és az éhezés hatékony kezelése érdekében, mivel a Világbank becslése szerint a mezőgazdasági ágazat növekedése kétszer olyan hatékony a szegénység csökkentése szempontjából, mint az egyéb ágazatok növekedése,
- J. mivel az Európai Unió világviszonylatban a tagállamok hozzájárulásaival együtt a fejlesztési támogatások több mint 50%-át biztosítja; ezt a tényt alátámasztja az EK-eszközökön keresztül tett jelenlegi hozzájárulás (körülbelül 1,8 milliárd euró; 1 milliárd euró a fejlődő országokban a gyorsan emelkedő élelmiszerárak miatt alkalmazandó gyorsreagálási eszköz révén, a fennmaradó összeg pedig a jelenleg létező fejlesztési és humanitárius segélyezési eszközökön keresztül),
- K. mivel az állati takarmány, hús és bioüzemanyagok termelésére használt kiirtott erdők és mezőgazdasági erőforrások aránya nőtt, ami jelentős mértékben hozzájárul a mezőgazdasági termékekkel kapcsolatos világméretű spekulációhoz,

2009. november 26., csütörtök

1. hangsúlyozza, hogy az éhségtől és szegénységtől szenvedő emberek száma mára meghaladta az 1 milliárdot, és ez a világ népessége egyhatodának életét árnyékolja be elfogadhatatlan módon; tudomásul veszi, hogy az élelmezésbiztonsági, mezőgazdasági és vidékfejlesztési beruházások régóta tartó mélyrepülését tovább súlyosbítja többek között az élelmiszer-, pénzügyi és gazdasági válság, és hogy az erőfeszítések eddig általában véve elégtelennek bizonyultak a millenniumi fejlesztési célok (MFC) megvalósításához; megjegyzi, hogy közös lépéseket kell tenni e folyamat megfordítása érdekében, és a nemzeti élelmezésbiztonság keretében fokozatosan meg kell valósítani a megfelelő élelemhez való jog érvényesülését;
2. hangsúlyozza, hogy mindenkinek joga van a biztonságos, elegendő és tápláló élelemhez; felszólít az éhezés nélküli világ megteremtésére, és hangsúlyozza, hogy az éhezés elleni valódi küzdelemhez átfogó politikák kialakítására van szükség, amelyek javítják a fenntartható mezőgazdasági és élelmiszertermelő rendszerek működését, annak érdekében, hogy a fejlődő országok képesek legyenek saját lakosságuk élelmezésére; felszólít a nemzeti élelmezésbiztonság összefüggésében a FAO „megfelelő élelemhez való jog fokozatos megvalósítására vonatkozó önkéntes iránymutatásai” végrehajtására, továbbá támogatja az iránymutatások gyakorlati alkalmazását a részvétel, az átláthatóság és az elszámoltathatóság elvei alapján; üdvözlözi a római csúcstalálkozón tett főbb elvi vállalásokat, mindazonáltal csalódottságát fejezi ki amiatt, hogy nem születtek konkrét pénzügyi kötelezettségvállalások, és hogy a találkozón a G8-ak részéről kevés magas szintű képviselő vett részt; ezzel összefüggésben felszólítja a tagállamokat, hogy kettőzzék meg az első MFC (az éhezők számának felére csökkentése 2015-re) teljesítésével kapcsolatos kötelezettségvállalásaikat, és globális célként határozzák meg, hogy 2025-re, vagy ennek sikertelensége esetén azt követően a lehető legkorábban számolják fel az éhezést és az alultápláltságot;
3. hangsúlyozza a közös agrárpolitika (KAP) jelentőségét, amely az Európai Unión belüli élelmiszertermelés megerősítésének eszköze; úgy gondolja, hogy a KAP 1962-es bevezetése óta biztos élelmiszerellátást biztosított az uniós polgárok számára, a vidéki környezet védelmén és fejlesztésén, valamint a világon a legszigorúbb, uniós élelmiszer-termelési normákon felül; kiemeli annak szükségességét, hogy a közösségi mezőgazdaság a jövőben is betöltse ezt a szerepet;
4. hangsúlyozza, hogy 2007 óta a mezőgazdasági termékek ára drámai módon ingadozott, és az árak 2007 közepétől 2008 közepéig meredeken emelkedtek, amelyet a fogyasztói árak meredek emelkedése követett; megjegyzi, hogy a fogyasztói árakban bekövetkező meredek emelkedést a fogyasztói árak fenntarthatatlan szintekre történő éles és hirtelen zuhanása követte; továbbra is aggódik amiatt, hogy a világ-gazdaság talpra állásával az élelmiszerárak újból felszökhetnek, mivel számos strukturális probléma megoldatlan maradt, beleértve a befektetések hiányát, az egyes régiókban jelentkező magas keresletet;
5. aggodalommal állapítja meg, hogy a gazdálkodás bemeneti költségei emelkednek (például a műtrágyák és vetőmagok árának emelkedése), ami (különösen az állattenyésztési ágazatban) a költségek olyan növekedéséhez vezetett, amelyet nem ellensúlyoztak egyformán valamennyi gazdálkodó számára, és amely jelentősen felemésztette a gazdaságok bevételeinek a termények és élelmiszerek árának emelkedéséből eredő növekedési lehetőségeit, ezáltal is csökkentve a fenntartható mezőgazdasági termelés növelésére irányuló ösztönzést; aggasztja, hogy a ráfordítások árának drámai mértékű növekedése csökkentheti a ráfordításokat és potenciálisan kisebb termeléshez vezethet, amely fokozná az élelmiszerválságot mind az EU-ban, mind pedig a világ más területein;
6. rámutat, hogy az utóbbi évek – mind növekvő, mind csökkenő irányú – áringadozásai különösen megnehezítették az élelmezésbiztonság garantálását; hangsúlyozza, hogy a gazdálkodók felhagynak a termeléssel, amennyiben termékeikért nem kapnak méltányos árat; ismételten kiemeli, hogy az EU termelői állítják elő a világ búza-, tej- és marhahús-termelésének 17–30%-át; hangsúlyozza, hogy az EU-ban az életképes gazdaságok megőrzése az elkövetkező években kiemelkedő fontosságú lesz az EU és a világ élelmiszerellátása szempontjából;
7. felhívja a figyelmet a hosszabb távú strukturális okokra, amelyek szerepet játszanak a mezőgazdasági árucikkek legutóbbi áremelkedésében, beleértve a globális kereslet tartós növekedését és a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos beruházások szüntelen csökkenését; megjegyzi, hogy az említett tényezők között az energia, különösen a kőolaj árának emelkedése (a mezőgazdasági üzemek termelési és az élelmiszerek értékesítési költségeinek növekedése folytán) – kiemelkedő hatást gyakorolt a globális mezőgazdasági termelésre, a szegény országokban pedig (az élelmiszerek államokon belüli szállítási költsége miatt) élelmiszerválságok kirobbanásához vezetett;

2009. november 26., csütörtök

8. megjegyzi, hogy a világ 2050-re várhatóan 9 milliárd főt is meghaladó népességének élelmezésére mostantól a céldátumig 70%-kal kell növelni a mezőgazdaság teljesítményét; rámutat, hogy a világon 860 millió ember szenved tartósan az éhezéstől; megjegyzi, hogy a Világbank előrejelzése szerint az élelmiszerárak ugrásszerű emelkedése, valamint a jelenlegi üzemanyag- és élelmiszer-válság további 130-155 millió embert taszít majd még nagyobb szegénységbe 2008-hoz képest;

9. úgy véli, hogy az EU élelmiszer-biztonsági politikája sarokkövét továbbra is a KAP-nak kell alkotnia, és hogy annak kiigazítását folytatni kell az Európában és az egész világon érvényes élelmezésbiztonsági szempontoknak való megfelelés érdekében; az árucikkek árának és ezáltal a gazdaságok bevételeinek szélsőséges ingadozása fényében óva int a piactámogatási intézkedések lebontásától és a mezőgazdasági termelők támogatásának csökkentésétől;

10. hangsúlyozza a nemzetközi együttműködés és szolidaritás fontosságát, valamint a nemzetközi joggal és az ENSZ Alapokmányával ellentétes, az élelmiszer-biztonságot veszélyeztető egyoldalú intézkedésektől való tartózkodás szükségességét; kiegyensúlyozott kereskedelmi megállapodások megkötésére szólít fel, mivel ezek a globális élelmezésbiztonsági fellépés alapvető elemeit képezik;

11. sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a közelgő koppenhágai tárgyalások során az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás összefüggésében zajló tárgyalásokba építsenek be méltányos pénzügyi mechanizmusokat és tehermegosztási koncepciókat, különös figyelmet fordítva az éghajlatbarát mezőgazdasági gyakorlatoknak, mint az éhezéssel szembeni küzdelem következetes eszközeinek támogatására, a talajtermékenység és biológiai sokféleség (az élelmiszertermelő rendszerek két létfontosságú összetevője) további csökkenésének megelőzésére irányuló összehangolt fellépésekre, a globális élelmiszer-ellátó láncok általános hatékonyságának és hulladéktermelésének csökkentésére, valamint a helyi piacrajutás javítására;

12. elismeri a FAO azon nézetét, amely szerint az élelmiszerárak emelkedése legsúlyosabban a nettó élelmiszer-importáló országokat érintette, valamint hogy ezen országok közül sok a világ kevésbé fejlett országai közé tartozik; ismételten rámutat, hogy az élelmiszer-ellátás bizonytalanságának fő oka a szegénység és az élelmiszerimporttól való függőség; tudatában van annak, hogy a nemzetközi piacokon a globális élelmiszer-termelésnek ténylegesen csupán egy kis részével kereskednek, amely egyre kevesebb exportáló országból származik;

13. aggasztja a jelenlegi globális pénzügyi válság, amelynek következtében csökkenhet a mezőgazdasági termeléshez rendelkezésre álló finanszírozás mértéke; felhívja a Bizottságot, hogy elemezze a pénzügyi válság agrárszektorra gyakorolt hatásait, és gondolkodjon javaslatokon a szektor stabilitásának biztosítása céljából, tekintetbe véve a kölcsönökhöz és hitelgaranciákhoz való hozzájutást is; rámutat arra, hogy a jelenlegi élelmiszerválság szorosan összefügg azzal a pénzügyi válsággal, amelynek összefüggésében a központi bankok által a csőd megelőzése érdekében végzett likviditási injekció növelte az alapvető élelmiszerekbe történő spekulatív befektetéseket; felhívja a Nemzetközi Valutaalapot és a Pénzügyi Stabilitási Fórumot ennek a „mellékhatásnak” a felmérésére és figyelembe vételére a globális megoldások indítványozása során;

14. úgy véli, hogy a KAP az EU élelmezésbiztonsági politikájának fontos elemét képezi most és 2013 után is, és hogy a KAP-nak jelentős szerepet kellene játszania a fejlesztési politikákban, különös tekintettel a külső élelmezésbiztonsági politikára; úgy véli, hogy az élelmiszer-ellátás biztonságának hosszú távú fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a működőképes ökoszisztéma, a termékeny talaj, az állandó vízkészletek és a sokoldalú vidéki gazdaság; úgy véli, hogy – amellet, hogy biztosítja az Európai Unió élelmiszertermelését – a közös agrárpolitika a piac torzítása nélkül járulhat hozzá a világszerte megnövekedett élelmiszerigény kielégítéséhez; intézkedéseket kér a fenntartható gazdálkodási gyakorlatokra épülő, stratégiai élelmiszerkészleteket biztosító helyi és regionális gazdálkodási rendszerek stabilizálására;

15. úgy véli, hogy a fejlődő országok gyorsan emelkedő élelmiszeráraihoz kapcsolódó gyorsreagálási eszköz feltétlenül szükséges első lépés az élelmiszerválság által leginkább érintettek azonnali szükségleteinek kielégítéséhez; úgy véli, hogy a Bizottságnak ellenőriznie kell a pénzügyi eszközök elköltésének módját, biztosítva, hogy azokat mindig olyan területeken használják fel, ahol erre a legnagyobb szükség van, valamint hogy a Parlament számára rendszeresen jelentést kell benyújtania;

2009. november 26., csütörtök

16. felhívja a Bizottságot arra, hogy erősítse meg az európai és a világméretű élelmiszerbiztonság biztosítására szolgáló jelenlegi programjait; felszólít az Élelmiszer-biztonsági Tematikus Program (2007–2010) finanszírozásának növelésére, amely számára jelenleg 925 millió euró került elkülönítésre a teljes programozási időszakra; felszólítja a Bizottságot, hogy végezzen teljes körű hatásvizsgálatot a mezőgazdaság, a fejlesztés és a kereskedelem területét érintő uniós politikákra vonatkozólag annak érdekében, hogy következetes és fenntartható politikai megközelítést lehessen garantálni a globális élelmiszerbiztonság tekintetében;

17. megerősíti, hogy az élelmiszer-biztonság kérdése nemzeti hatáskörbe tartozik, és hogy az élelmiszerbiztonsági kihívásokra kidolgozott terveket nemzeti szinten kell kidolgozni, koordinálni, értük felelősséget vállalni és vezetni, továbbá az összes fontos szereplővel folytatott konzultációra kell építeni azokat; hangsúlyozza, hogy az élelmiszerbiztonságnak elsődleges fontosságot kell élveznie, és ennek tükröződnie kell a nemzeti programokban és költségvetésekben; hangsúlyozza, hogy a helyes kormányzásnak kulcsfontosságú szerepet kell játszania, és hogy a nemzeti szinten jelentkező korrupció kérdésével foglalkozni kell; úgy véli, hogy az éhezés elleni küzdelemnek az élelmiszer-szuverenitáshoz való jog elismerésén kell alapulnia, amely jog úgy határozható meg, mint egy adott országnak vagy régióknak arra való képessége, hogy demokratikus módon hajthassa végre saját mezőgazdasági és élelmiszer-politikáit, prioritásait és stratégiáit;

18. úgy véli, hogy a fenntartható mezőgazdasági termelési rendszerekkel kapcsolatban folyó kutatás létfontosságú; hangsúlyozza az államilag finanszírozott programok, az ökológiai mezőgazdasági kutatással foglalkozó uniós technológiai platform és a 7. kutatási és technológiai fejlesztési keretprogram szerepét; kéri, hogy adott esetben indítsanak technológia-átadási programokat a fejlődő országok számára; felszólítja a FAO tagállamainak kormányait, hogy kövessék az IAASTD ajánlásait, és fordítsák meg a technológiai koncepciók fentről lefelé történő átadásának gyakorlatát, és letről felfelé irányuló, részvételen alapuló, termelőorientált innovációs koncepciókkal helyettesítsék azt;

19. úgy véli, hogy a fejlődő országok mezőgazdasági termelésének növekedése szempontjából az egyik legsúlyosabb akadály az, hogy a mezőgazdasági kistermelők nem jutnak a vetőmagokba, műtrágyákba és öntözési rendszerekbe való befektetésekre szolgáló kölcsönökhöz és mikrohitelhez; továbbá hangsúlyozza a hitelgaranciák nyújtásának kérdését, amelyek az esetek nagy részében nem állnak rendelkezésre; felhívja az Európai Beruházási Bankot, hogy vizsgálja meg azon eszközöket, amelyek révén hitelgarancia-programokat lehet biztosítani a fejlődő országok helyi élelmiszer-termelőinek a hitelhez és mikrohitelhez való hozzájutás támogatása céljából;

20. úgy határoz, hogy az EU globális élelmiszerbiztonsághoz való hozzájárulásával foglalkozó magas szintű állandó munkacsoportot hoz létre annak érdekében, hogy közös megközelítést dolgozzanak ki a Bizottság által a fenntartható mezőgazdaság, halászat és vidékfejlesztés terén azonosított fő kihívásokkal kapcsolatban;

21. megállapítja, hogy a globális élelmiszerhiány a világ békéjére és biztonságára leselkedő legnagyobb veszélyek egyike; e tekintetben üdvözli a Bizottság legújabb erőfeszítéseit a globális élelmiszerbiztonság kérdésének kezelésére vonatkozó vizsgálatok terén; felhívja a tagállamokat, hogy nemzeti és helyi szinten támogassák az ilyen kezdeményezéseket;

22. hangsúlyozza, hogy a mezőgazdasági földterületek külföldi befektetők általi felvásárlása – főleg Afrikában – nem gyakorolhat negatív hatást a helyi élelmiszerbiztonságra és nem vezethet fenntarthatatlan földhasználathoz; rámutat, hogy a földek felvásárlása pozitív hatást is gyakorolhat a termőföldek művelés alá vonásával; sürgeti a FAO-t és a tagállamokat, hogy törekedjenek olyan közös szabályok és jogalkotási kezdeményezések kidolgozására, amelyek elismerik az egyes országok helyi lakosainak jogát a mezőgazdasági földterületek és az élelmiszer-biztonságuk szempontjából létfontosságú egyéb erőforrások ellenőrzésére;

23. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.